

ВИЯВЛЕННЯ ЕКСПОРТНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ РЕГІОНУ ЗА ДОПОМОГОЮ INTERNATIONAL TRADE CENTRE

І. В. Гончаренко, доктор економічних наук, професор

Н. П. Шведова, магістр

Миколаївський національний аграрний університет

О. Є. Кузьмін, доктор економічних наук, професор

Р. Л. Логвиненко, здобувач вищої освіти

Національний університет «Львівська політехніка»

Досліджено географічну структуру експорту Миколаївської області, зроблено аналіз експортного потенціалу України та надано рекомендації щодо напрямів розширення експорту Миколаївщини. Проаналізовано можливості використання платформи International Trade Centre та інструменту Export Potential Map.

Ключові слова: International Trade Centre, Export Potential Map, експорт, експортно-імпортні відносини.

Постановка проблеми. Розвинене підприємництво є передумовою здорової конкуренції та підтримання добробуту для значної частини населення. Складні умови призводять до зменшення кількості підприємств в Україні, особливо страждає малий бізнес. За динамікою малих суб'єктів господарювання по Україні, інформацію про яку подає Державна служба статистики, за період 2013-2016 рр. їх кількість зменшилася на 22% (у середньому на 5,5% щорічно), а середніх майже на 19%. У результаті цього втрачаються робочі місця для населення та надходження до державного бюджету, гальмується економічний розвиток країни.

Для того, щоб утриматися в жорстких умовах підприємцям необхідно чітко відслідковувати тенденції на внутрішньому та міжнародному ринках, активно розвивати експортно-імпортні відносини із закордонними підприємствами, налагоджувати стабільні торговельні зв'язки.

Підтримку бізнесу в Південному регіоні України надає Регіональна торгово-промислова палата (РТПП) Миколаївської області. Особлива увага приділяється навчанню суб'єктів господарювання працювати з онлайн-сервісами пошуку торгової

© Гончаренко І.В., Шведова Н.П., Кузьмін О.Є., Логвиненко Р.Л., 2017

інформації, володіння якою підвищує можливості розвитку підприємств та стійкість до змін економічної ситуації.

Актуальним є дослідження сучасних досягнень в області інформаційних технологій, зокрема використання світових баз даних, таких як International Trade Centre з метою розширення торговельної діяльності вітчизняних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження експортного потенціалу України постійно перебуває в полі зору науковців, серед яких: Ховрак І. В., Гончаренко І. В., Зубрицький А. І., Мельник Т. М. та інші.

Над питанням сучасних методів пошуку партнерів, працювали Дунська А.Р. Лавренчук Н.М., Ключник А.В та інші.

Можливості використання Інтернету в цілях моніторингу ринку досліджували також Т. Поповата, Ю. Максименко та інші науковці.

Експортний потенціал Миколаївської області в своїх публікаціях досліджували такі науковці: В. М. Дьоміна і І. Т. Кіщак. В їх спільній роботі разом з С. П. Шевчуком, О. В. Штепою «Оцінка експортного потенціалу Миколаївської області в контексті поглиблення зовнішньоекономічних зв'язків» експертними методами виявлено умови розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств Миколаївської області.

Метою статті є вивчення співробітництва Регіональної торгово-промислової палати Миколаївської області з International Trade Centre та розробка можливих напрямів розвитку послуг для активізації експортної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні будь-які торговельні зв'язки підприємств можна вважати лише відносно стабільними.

Зовнішня торгівля є надзвичайно важливим фактором у розвитку національної економіки. Вивірена політика в даному напрямі з боку держави та менеджерів підприємств є ключовим елементом досягнення економічного успіху.

Дослідження експортного потенціалу передбачає пошук та аналіз великої кількості даних. Ця трудомістка робота може бути спрощена, якщо використовувати спеціальні ресурси,

створені міжнародними організаціями, де вже зібрано всі необхідні дані та подано їх в зручному для аналізу вигляді.

Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області для добутку корисної достовірної торговельної інформації рекомендує використовувати інструменти International Trade Centre.

ІТС – це агентство технічного сприяння, створене Всесвітньою Організацією Торгівлі (СОТ) і ООН (за допомогою UNCTAD) у 1964 році, для боротьби з бідністю в країнах, що розвиваються і в країнах з перехідною економікою, через надання допомоги в розвитку експорту [6].

У рамках проекту Міжнародного торгового центру (ІТС) в Україні в конференц-залі РТПП Миколаївської області було проведено низку тренінгів по роботі з електронною платформою. Крім того, у тісній співпраці з українськими партнерами ІТС реалізує проект «Сприяння виходу малих і середніх підприємств плодоовочевого сектора України на міжнародний і внутрішній ринки і їх включення в глобальну мережу доданої вартості, з акцентом на ринки країн Європейського Союзу». Проект фінансується Швейцарським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA) та Міжнародним торговим центром (ІТС). Реалізується в трьох південних областях України: Одеській, Миколаївській та Херсонській.

International Trade Centre проводить спеціалізовані дослідження ринкового аналізу для підтримки торгівлі:

- оцінка продуктів і ринків з експортним потенціалом і можливостями для диверсифікації;
- оцінка впливу зайнятості, пов'язаної з експортним потенціалом різних секторів;
- визначення можливостей для створення регіональних ланцюжків доданої вартості;
- моделювання впливу угод про вільну торгівлю на експортні можливості;
- вивчення експортного потенціалу на основі ПІІ з конкретних країн;
- проведення оцінки експортного потенціалу для сектора послуг;

– аналіз і фільтрація інформації про експортні можливості, стабільність цін.

Відкриття можливостей пошуку інформації онлайн на сайті ІТС для всіх бізнес-суб'єктів є важливим результатом співпраці організацій. Після кваліфікаційної підготовки по роботі з платформою спеціалісти РТПП навчають підприємців регіону методів ефективного пошуку інформації. Виходячи з того, яка інформація необхідна, слід використовувати різні інструменти пошуку.

Export Potential Map – інструмент, що допомагає встановити на основі фактичних даних пріоритетність секторів та ринків з метою інформування та розробки національних та регіональних експортних стратегій, та допомоги керівництву підприємств в їх рішеннях щодо експортних напрямів [5].

На рис. подано експортні можливості розвитку торгівлі для України.

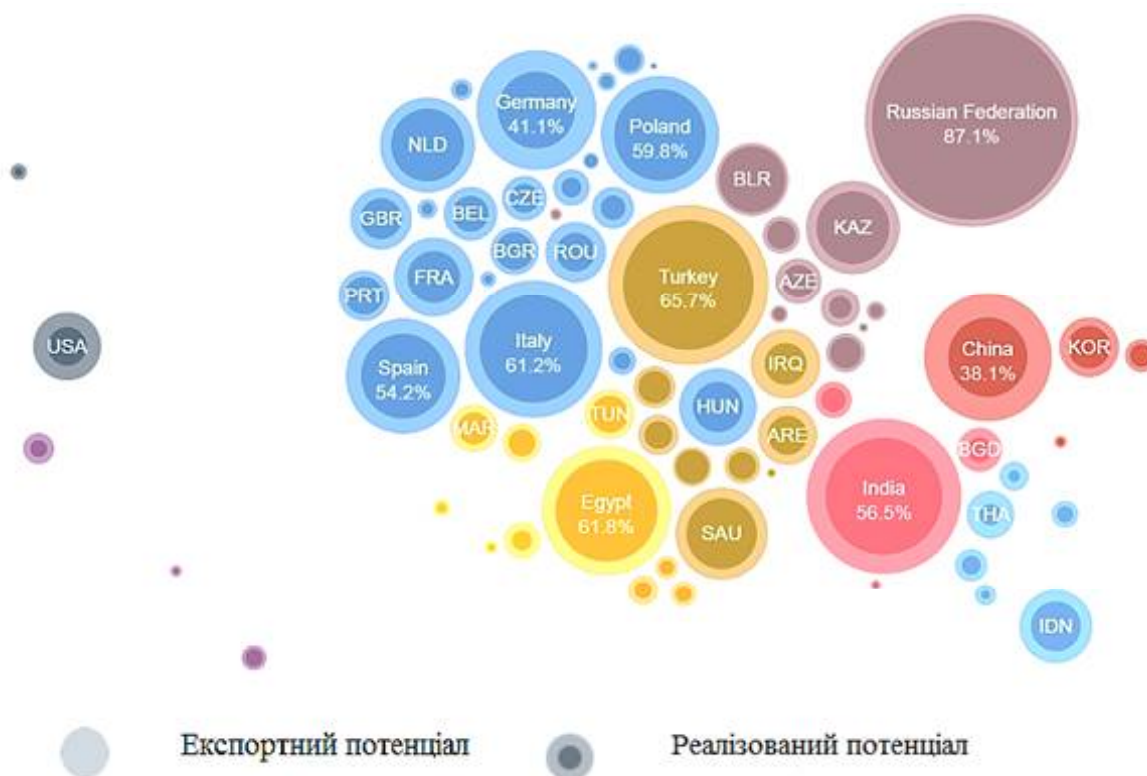

Рис. Географічна карта експортного потенціалу України

*Джерело: [5]

Індикатор експортного потенціалу ІТС визначає потенційну вартість експорту для будь-якого експортера на певному товарному і цільовому ринку на основі економічної моделі, яка об'єднує пропозицію експортера до вимог цільового ринку і умовами доступу на ринки. Для існуючих експортних продуктів пропозиція вимірюється історичною інформацією про ефективність експорту. Потенційні експортні вигоди можна порівняти з фактичними значеннями експорту, щоб знайти експортерів, продукти і ринки з можливістю зростання [6].

Аналізуючи дані рис., бачимо ринки з найбільшим потенціалом для експорту України.

Китай показує найбільшу абсолютну різницю між потенційним і фактичним експортом (-61,9%) у вартісному вираженні, залишаючи місце для реалізації додаткового експорту на суму 1,2 млрд дол.США.

Досі залишається високий експортний потенціал до Туреччини (1 млрд дол США) та Індії (1,2 млрд дол.США) в грошовому виразі, а також Німеччини (1 млрд дол.США), Італії (881,7 млн дол.США) та Іспанії (757,5 млн дол.США) [5] .

Отже, головними потенціальними напрямками експорту для України залишаються країни Азії та Європи.

Враховуючи нинішній курс країни на євроінтеграцію, викремимо експортно привабливі для України країни Європи: Німеччина, Італія, Іспанія, Польща, Франція, Норвегія та інші.

Напрями та характер економічних відносин динамічно розвиваються або швидкими темпами скорочуються, тому суб'єктам господарювання подекуди важко зорієнтуватися та об'єктивно оцінити наявний стан ситуації.

З такою проблемою стикаються також підприємства Миколаївської області. Останніми роками, у результаті переорієнтації України на посилення зв'язків з Європейським Союзом, відбулися зміни в географічній структурі експортно-імпортних відносин. Зважаючи на це, постає необхідність пошуку нових торговельних партнерів та ринків збуту для українських товарів.

Розглянемо географічну структуру експорту товарів Миколаївської області в динаміці (табл.).

Географічна структура експорту товарів Миколаївської області 2004-2016рр. (млн дол.США)

Роки	Всього	Країни СНД	у %	Європа	у %	Азія	у %	Африка	у %	Аме-рика	у %
2004	653,6	330,3	50,5	171,8	26,3	100,2	15,3	24,2	3,7	27,0	4,1
2005	878,4	464,7	52,9	178,3	20,3	168,3	19,2	58,8	6,7	8,3	0,9
2006	1059,7	498,4	47,0	260,5	24,6	234,1	22,1	56,8	5,4	9,9	0,9
2007	1104,5	559,6	50,7	215,4	19,5	260,7	23,6	57,6	5,2	11,2	1,0
2008	1649,8	685,9	41,6	384,7	23,3	541,3	32,8	32,8	2,0	5,1	0,3
2009	1532,4	529,2	34,5	294,7	19,2	495,3	32,3	210,2	13,7	3,0	0,2
2010	1597,1	492,2	30,8	189,3	11,9	592,1	37,1	317,2	19,9	6,2	0,4
2011	1654,4	796,4	48,1	186,8	11,3	367,1	22,2	278,1	16,8	25,9	1,6
2012	2370,7	817,5	34,5	237,2	10,0	778,6	32,8	531,6	22,4	5,7	0,2
2013	2174,1	816,2	37,5	330,5	15,2	703,6	32,4	304,7	14,0	18,7	0,9
2014	1837,5	650,5	35,4	199,5	10,9	642,1	34,9	327,1	17,8	18,2	1,0
2015	1603,1	459,8	28,7	243,1	15,2	666,4	41,6	217,2	13,5	16,5	1,0
2016	1666,4	420,7	25,2	309,2	18,6	659,8	39,6	272,4	16,3	4,2	0,3

*складено на основі даних Головного управління статистики у Миколаївській області

За напрямком експорту підприємств Миколаївської області виділимо такі регіони: країни СНД, Європа (ЄС), країни Азії, Африки, Америка. Окремо звертають увагу на себе Австралія та Океанія, до яких є невеликі обсяги експорту (0,1 млн дол. США після 2014 року і до сьогодні).

Включно по 2013 рік при стабільному нарощуванні обсягів експортних поставок, головним напрямом здійснення операцій були країни СНД (816,2 млн дол.США або 37,5% від загальної кількості) та Азія (703,6 млн дол.США або 32,4%). Переломним моментом для всієї України і, як видно з таблиці, для Миколаївської області став 2014 рік. Відбувся різкий спад експортних поставок в усіх географічних напрямках. Відновити нарощування економічних відносин з Європою та Азією вдалося вже у 2015 році, кількість операцій з країнами СНД і надалі мають тенденцію до спаду, що переважно зумовлено послабленням економічних зв'язків між Україною та Російською Федерацією. Незважаючи на пошкваллення торговельних відносин у 2016 році, так і не вдалося досягнути результатів 2013 року (відхилення складає 23,3%).

Отримані дані дають змогу підприємствам Миколаївської області визначити для себе можливі напрями експортної діяльності з числа потенційних для України, враховуючи особливості товарної структури регіону, що буде досліджено в подальшому.

Висновки. Потенційно можливими напрямками експорту для Миколаївської області є країни Азії та Європи. В контексті євроінтеграції збільшувати експортну діяльність можливо в напрямку таких європейських країн: Німеччина, Італія, Іспанія, Польща, Франція, Норвегія та інші.

Список використаних джерел:

1. Головне управління статистики у Миколаївській області [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>
2. Дунська А. Р. Пошук та вибір іноземних партнерів для здійснення зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / А. Р. Дунська, Н. М. Лавренчук – Режим доступу : http://ape.fmm.kpi.ua/article/viewFile/66924/pdf_29.
3. Зубрицький А. І. Експортний потенціал України у контексті порівняльних переваг [Електронний ресурс] / А. І. Зубрицький // Економіка і прогнозування. – 2015. – Режим доступу : http://eip.org.ua/docs/EP_15_1_140_uk.pdf.

4. Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rtpo.com.ua/uk>
5. ExportPotentialMap [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://exportpotential.intracen.org>
6. TheInternationalTradeCentre [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.intracen.org>.

*И. В. Гончаренко, Н. П. Шведова, А. Е. Кузьмин, Р. Л. Логвиненко. **Выявление экспортных возможностей региона с помощью INTERNATIONAL TRADE CENTRE.***

Исследовано географическую структуру экспорта Николаевской области, сделан анализ экспортного потенциала Украины и даны рекомендации по направлениям расширения экспорта Николаевщины. Проанализированы возможности использования платформы International Trade Centre и инструмента Export Potential Map.

Ключевые слова: *International Trade Centre, Export Potential Map, экспорт, экспортно-импортные отношения*

*I. Honcharenko, N. Shvedova, O. Kuzmin, R. Logvinenko **Expression of export features of the region by supported International Trade Center.***

The article shows the result of analyzes export potential of Ukraine, examines the geographical structure of the export of the Mykolaiv region, and gives recommendations on the directions of export expansion of the Mykolayiv region. The possibilities of using the International Trade Center platform and the Export Potential Map tools have been analyzed.

Keywords: *International Trade Center, Export Potential Map, export, export-import relations.*